

Posudek konzultanta rigorózní práce

Právní principy ochrany životního prostředí

Mgr. Eva Braunová

Autorka si pro svoji práci zvolila jedno ze základních a tradičních témat práva životního prostředí. Stále rostoucí rozsah právní úpravy, její atomizace a stejně tak i aplikační problémy vyžadují, aby byly zřetelně pojmenovány základní myšlenky, ze kterých právní úprava ochrana životního prostředí vychází a konfrontován s nimi její obsah. Právní úprava ochrany životního prostředí je jen jedním z nástrojů, které jsou při ochraně životního prostředí využívány. Principy, ze kterých vychází, reflektují principy, na kterých je postavena ochrana životního prostředí jako taková. Nejedná se ale o dvě totožné množiny principů, což je rovněž nutné si uvědomit.

První dvě kapitoly práce představují úvod do problematiky ve výše zmíněných intencích. V první kapitole autorka analyzuje pojem právní princip. Využívá přitom především vymezení tohoto pojmu v řadě významných právně-teoretických pracích. Úvodní kapitola zahrnuje, vedle vymezení pojmových znaků, rovněž dělení principů, výčet jejich funkcí, pramenů a konečně i diskusi k odlišení příbuzného pojmu zásada. Druhá kapitola doplňuje úvod do problematiky o diskusi k významu právní úpravy při ochraně životního prostředí. Autorka zde charakterizuje naprosto základní pojmy jako životní prostředí, ochrana životního prostředí a právo životního prostředí. Byť by se toto vymezení mohlo jevit jako banální, určitý význam má právě ve vztahu k jádru práce. Závěrem druhé kapitoly autorka poukazuje na rozlišení principů ochrany životního prostředí a principů práva životního prostředí. Vychází z předpokladu, že principy práva životního prostředí jsou v některých případech aplikovány i mimo oblast práva (str. 21) a v takovém případě je označujeme jako principy ochrany životního prostředí. Zde si dovoluji nesouhlasit, neboť nikoliv všechny principy ochrany životního prostředí jsou rovněž i právními principy (např. princip trvale udržitelného rozvoje).

Byť je autorčino východisko diskutabilní, na obsah klíčové třetí kapitoly práce nemá tato pochybnost významný vliv. Autorka se v práci nepokouší o úplný výčet a rozbor všech právních principů, ale vybrala si devět z nich. Tyto principy vyjmenovává na str. 23 práce s tím, že je označuje za principy ochrany životního prostředí s ohledem na jejich přesah i mimo právní úpravu. Zde musím upozornit na nejednotnost v autorčině přístupu, neboť na str. 21 uvádí, že z důvodu určitého zjednodušení bude všechny principy označovat jako právní s tím, že v případě nutnosti upozorní na význam principu i mimo oblast právní úpravy. Principy, které si autorka pro podrobnější rozbor zvolila lze bez diskuse považovat za základní a výběr nijak nerozporuji. Otázkou zůstává, zda uvedené principy, které se dozajista všechny uplatňují jako principy ochrany životního prostředí, lze považovat i za principy právní. Odpověď nabízí rozbor právní úpravy provedený v kapitole 3. Autorka u každého z vyjmenovaných principů zkoumá platnou právní úpravu a související dokumenty. Účelem tohoto zkoumání je vedle vymezení obsahu každého z principů, především poukázat na způsob jeho uplatnění v právní úpravě, popřípadě v širším rámci ochrany životního prostředí. Z hlediska cílů

práce pak potvrdit, zda se jedná o princip práva či nikoliv. To je relevantní zejména u prvních dvou zkoumaných principů – principu nejvyšší hodnoty a principu trvale udržitelného rozvoje, u kterých autorka dospěla k závěru, v souladu se stávající doktrínou, že se nejedná o principy právní. Zatímco v jejich případě je závěr podepřen poměrně obstojnou argumentací a rozbořen, v případě principu komplexní a integrované ochrany tomu tak není. Přestože v tomto případě autorka rovněž dospěla k závěru, že se nejedná o princip právní, rozbor relevantní, zejména evropské a vnitrostátní právní úpravy, zde postrádám. Mám za to, že právní úprava na úseku územního plánování, EIA/SEA, integrovaného povolování, ale i složkové ochrany nabízí celou řadu argumentů, které spíše svědčí ve prospěch hodnocení tohoto principu jako principu právního.

V návaznosti na předchozí výtku musím ještě poukázat na určitou nevyrovnanost práce. Pozornost, která je co do rozsahu textu, věnovaná jednotlivým principům, není odpovídající míře diskusí, které se týkají povahy jednotlivých principů. Větší pozornost je v tomto smyslu zaměřena na již tradiční a do značné míry nezpochybňované principy (zejména prevence, odpovědnost původce), v některých případech i poněkud nepřiliš šťastným způsobem. V rámci analýzy principu odpovědnosti původce rozhodně nebylo nutné podávat přehled ekologicko-právní odpovědnosti, navíc v podobě, která má v případě řady jeho prvků pouze základní informativní hodnotu. Na straně druhé, ať již u zmíněného principu komplexní a integrované ochrany či principu odpovědnosti státu, je diskuse zejména k vnitrostátní právní úpravě poměrně kusá.

Na druhé straně musím ocenit rozsah autorkou použité odborné literatury, judikatury a dalších odborných pramenů, o kterém svědčí i rozsah poznámkového aparátu. Byť ne vždy je možné použítá díla považovat za relevantní pramen k diskusi právních aspektů tématu (např. dílo citované v pozn. č. 141, navíc prostřednictvím recenze).

K formální stránce práce nemám žádné připomínky a považuji ji v tomto směru za velmi zdařilou.

Závěr: I přes výše uvedené výhrady považuji rigorózní práci Mgr. Evy Braunové za uspokojivou a **doporučuji ji** k ústní obhajobě. V jejím rámci by, vedle vyjádření k uvedeným výhradám, měla odpovědět na následující otázky:

1. Z jakých důvodů nepovažuje autorka princip integrované a komplexní ochrany za právní princip?
2. Lze považovat za projev tohoto principu zakotvení stanovisek dotčených správních úřadů při (environmentálním) rozhodování?

V Praze dne 24. srpna 2012

JUDr. Michal Sobotka, Ph.D.
konzultant